

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 17Ps/23/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6623203684
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Gabrielová
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2024:6623203684.4

Uznesenie

Okresný súd Lučenec v právnej veci spôsobilosti na právne úkony pozbaveného: A. B., narodený XX.XX.XXXX, umiestneného v C. D. D. E., F. G. XXXX/XX, E., štátny občan Slovenskej republiky, zastúpeného opatrovníčkou: H. I. J., narodená XX.XX.XXXX, bytom K. L. XXXX/XX, E., štátna občianka Slovenskej republiky, za účasti: Mesto Lučenec, Filakovská cesta 287, Lučenec, IČO: 00316181, zastúpeného: JUDr. Róbert Gombala, advokát, Advokátska kancelária, H. M. XX/X, E., v konaní o návrhu na zmenu opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd m e n í uznesenie Okresného súdu Lučenec č. k. 21Ps/6/2020-15 zo dňa 27.05.2020 tak, že o d v o l á v a H. I. J., narodenú XX.XX.XXXX, bytom K. L. XXXX/XX, E. z funkcie opatrovníčky spôsobilosti na právne úkony pozbaveného A. B., narodeného XX.XX.XXXX a u s t a n o v u j e mu opatrovníka mesto Lučenec, so sídlom Filakovská cesta 287, Lučenec.

II. Opatrovník j e o p r á v n e n ý a p o v i n n ý ho zastupovať, spravovať všetky jeho bežné záležitosti pri rozhodovaní o dôležitých životných otázkach v súvislosti s plánovaním a riadením jeho života, ako aj vo všetkých majetkovoprávných otázkach pri disponovaní s materiálными a finančnými prostriedkami, v styku so štátnymi úradmi a úradmi samosprávy, so zaisťovaním a starostlivosťou o jeho zdravie, pričom všetky finančné a materiálne prostriedky j e p o v i n n ý používať v jeho záujme.

III. V podstatných veciach potrebuje súhlas súdu.

IV. Opatrovník j e p o v i n n ý predkladať príslušnému súdu správu o výkone funkcie opatrovníka vždy k 30.06. a k 31.12. v každom kalendárnom roku a po skončení zastupovania, prípadne po uvoľnení z funkcie predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku.

V. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľka H. I. J. podala návrh na zmenu opatrovníka pre A. B., narodeného XX.XX.XXXX, ktorému bola ustanovená uznesením Okresného súdu Lučenec č. k. 21Ps/6/2020-15 zo dňa 27.05.2020 za opatrovníka. Nakoľko v zariadení sociálnych služieb z dôvodu odchodu do starobného dôchodku ukončila pracovný pomer, nebude mať informácie o menovanom, preto navrhuje, aby za opatrovníka bolo ustanovené mesto Lučenec.

2. Z uznesenia okresného súdu Lučenec č. k. 21Ps/6/2020-15 zo dňa 27.05.2020 bolo zistené, že z funkcie opatrovníka spôsobilosti na právne úkony pozbaveného A. B. bol odvolaný L. L. B. a za opatrovníčku mu bola ustanovená H. I. J..

3. Súd zisťoval okruh príbuzných osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony a zistil matku L. B., narodenú XX.XX.XXXX, umiestnenú v N. D. D. – I., ktorá uviedla, že so synom ani s nikým z rodiny

nie je v kontakte, je odkázaná na sociálnu službu a jej zdravotný stav nie je vhodný na ustanovenie za opatrovníka a preto s touto funkciou nesúhlasí.

4. Opatrovníčka na pojednávaní uviedla, že návrh na zmenu opatrovníka podala z dôvodu, že začiatkom roka nastúpila do dôchodku a túto funkciu už nechce vykonávať, nakoľko sa stará o svoju 82-ročnú matku, ktorá nebyva s ňou v E. a musí za ňou dochádzať. Keďže už nie je zamestnankyňa zariadenia, trvá na tom, aby bola odvolaná z funkcie opatrovníka. Od mesta Lučenec boli vyslovené pripomienky, prečo nemôžu vykonávať funkciu opatrovníka. Oni zabezpečujú ekonomické veci, všetky podklady mesto dostane hotové, správy si len prečítajú, skontrolujú a podpíšu dvakrát do roka. Lekára majú v E., zdravotná starostlivosť je zabezpečená u odborných lekárov. Ak by niekto ochorel, zamestnankyňa z mestského úradu prejde len cez cestu do nemocnice, keď treba niečo podpísať.

5. Zástupca mesta Lučenec uviedol, že zotrávajú na svojom nesúhlasnom stanovisku a nesúhlasia s tým, aby boli ustanovení za opatrovníka. Majú za to, že ustanovenie mesta Lučenec za opatrovníka by malo byť len krajným riešením tak, ako to ustanovuje zákon. V prvom rade by mali byť za opatrovníka ustanovení rodinní príslušníci alebo iné osoby, ktoré by spĺňali podmienky pre ustanovenie za opatrovníka s tým, že orgánom miestnej správy nie je len samotné mesto, ale aj vyšší územný celok. Majú za to, že Banskobystrický samosprávny kraj je zriaďovateľom zariadenia, a či už vyšší územný celok alebo niektoré zo zariadení, ktorého je zriaďovateľom vyšší územný celok, by bolo pre pána B. vhodnejšie za opatrovníka. Mesto Lučenec vzhľadom na svoju organizačnú štruktúru, na rozdeľovacie procesy nie je také operatívne pri prípadnom schvaľovaní bežných úkonov, pri starostlivosti o majetok, prípadne v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Majú za to, že existujú vhodnejšie osoby ako mesto Lučenec, či už zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku alebo samotný vyšší územný celok.

6. Zamestnankyňa mestského úradu uviedla, že organizačná štruktúra mesta Lučenec nie je práve najideálnejšia na vykonávanie opatrovníctva. Keď príde zo zariadenia niečo na podpis, tak to príde jej, ona to musí dať vedúcej a tá to dá prednostovi na podpis a potom to ide k pani primátorke, čo je zdĺhavý proces, takže keď niečo treba akútne vybaviť, nedá sa to tak rýchlo riešiť. Takisto ak potrebujú niečo narýchlo vyplatiť, musí prebehnúť opäť tento proces, musia to riešiť s pokladňou. Zariadenie musí predkladať, na čo tie veci potrebujú, keďže majú oni manipulovať s finančnými prostriedkami. V tomto procese nie je len ona, ale je zainteresovaných viacej ľudí. Oni nemajú blízko k tým ľuďom, nie je priestor na to, aby sa ona osobne stretávala s každým jedným opatrovancom. Všetko rieši len so zariadením, nemá kontakt s tými ľuďmi, nevie, čo je pre nich vhodné.

7. Podľa § 274 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) súd rozhoduje uznesením.

8 Podľa § 274 ods. 2 CMP v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

9. Podľa § 275 CMP súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

10. Podľa § 276 CMP súd odvolá opatrovníka z výkonu funkcie na jeho návrh.

11. Podľa § 277 ods. 1 CMP súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka.

12. Podľa § 277 ods. 2 CMP súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

13. Citované ustanovenie § 27 ods. 3 občianskeho zákonníka vymedzuje hľadiská pre určenie osoby, ktorá môže byť súdom ustanovená do funkcie opatrovníka, pričom uvedené poradie osôb je pre súd záväzná. Sú nimi príbuzní, fyzické osoby, iná vhodná osoba spĺňajúca podmienky pre ustanovenie opatrovníka a orgán miestnej správy alebo jeho zariadenie s právnou subjektivitou. Subsidiárne zákon počíta s možnosťou ustanovenia takzvaného verejného opatrovníka t. j. orgánu miestnej samosprávy prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom. S možnosťou ustanovenia obce do funkcie opatrovníka počíta aj § 60 ods. 2 zákona o rodine. Pre naplnenie účelu inštitútu opatrovníka a jeho riadny a zodpovedný výkon treba však predpokladať, že opatrovník s výkonom tejto funkcie súhlasí.

14. Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že opatrovník fyzickej osoby, ktorá bola rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 11Nc/551/90-5 zo dňa 08.11.1990 pozbavená spôsobilosti na právne úkony, má byť predovšetkým príbuzný.

15. V zásade sa vyžaduje, aby súdom ustanovený opatrovník s prevzatím funkcie opatrovníka súhlasil a aby nebol do tejto funkcie ustanovený proti svojej vôli. Ak ale vhodná fyzická osoba zistená nebola, niet inej možnosti ako ustanoviť tzv. verejného opatrovníka, keď súd musí zabezpečiť ochranu práv osoby obmedzenej spôsobilosti ustanovením jej opatrovníka. To vyplýva zo znenia vyššie citovaného ustanovenia § 27 ods. 3 občianskeho zákonníka, ktoré je formulované imperatívne. Za situácie, keď súd musí na základe zákonného príkazu ustanoviť osobe pozbavenej alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony opatrovníka, pričom žiadna vhodná fyzická osoba sa nenašla a nezostáva iná možnosť ako ustanoviť jej za opatrovníka obec, nemôže už byť potom relevantným, že obec ako verejnoprávny orgán s ustanovením za opatrovníka nesúhlasí. V tejto súvislosti súd poukazuje na ustálenú judikatúru súdov, v zmysle ktorej možno ustanoviť národný výbor (teraz orgán miestnej samosprávy), prípadne jeho zariadenie za opatrovníka občana, nie je viazané na súhlas týchto orgánov a organizácií. Ak sa nepodarilo nájsť vhodného občana - fyzickú osobu pre túto funkciu, povinnosťou súdu je, aby ustanovil orgán miestnej samosprávy (R 45/1986). Pre toto ustanovenie za opatrovníka nie je rozhodujúca okolnosť, či v tomto zariadení sú vytvorené všetky organizačné predpoklady na výkon funkcie opatrovníka. Nie je rozhodujúce, že národný výbor (teraz orgán miestnej samosprávy) uvádza, že na výkon funkcie opatrovníka nemá vytvorené predpoklady (R 54/1984).

16. Zmyslom právnej úpravy je dôsledne hájiť záujmy osoby, ktorá bola pozbavená, respektíve bola obmedzená spôsobilosti na právne úkony teda osoby, ktorá si nedokáže, respektíve nie je spôsobilá svoje práva a záujmy adekvátnym spôsobom hájiť sama.

17. Ustanovenie opatrovníka tejto osoby z kruhu osôb v príbuzenskom pomere má v zmysle zákona dikcie zásadne prednosť inou alternatívou. Z týchto osôb je predpoklad, že medzi nimi existujú určité bližšie osobné citové a emotívne väzby založené na príbuzenskom alebo inom obdobnom blízkom či rodinnom pomere, povinnosť i oprávnenie vykonávať funkciu opatrovníka, je tak ponímaná osobnejšie a je preto v záujme aj spoločnosti, aby plnením funkcie opatrovníka (za predpokladu, že je vykonávaná zodpovedne a svedomite) bola v prvom rade poverená fyzická osoba blízka osobe zbavenej či obmedzenej spôsobilosti na právne úkony. Pre naplnenie účelu inštitútu opatrovníctva a jeho riadny a zodpovedný výkon treba však predpokladať, že opatrovník s výkonom tejto funkcie súhlasí. Ustanoviť za opatrovníka právnickú osobu a to či už orgán miestnej samosprávy alebo iné zariadenie s právnou subjektivitou má mať v zásade len výnimočný, ojedinelý charakter a to až v prípade, ak žiadna iná vhodná fyzická osoba nie je schopná alebo ochotná funkciu opatrovníka zodpovedne vykonávať, respektíve nemá na to vytvorené všetky predpoklady. Ak súd má za to, že je vhodné ustanoviť za opatrovníka právnickú osobu, v týchto prípadoch sa vyžaduje, aby súd riadne a presvedčivo odôvodnil, prečo ustanovil za opatrovníka právnickú osobu a zdôvodnil, prečo nie je možnosť touto funkciou poveriť žiadneho z okruhu príbuzných či blízkych osôb nesvojprávneho.

18. Súd poukazuje na právny názor vyslovený v rozhodnutiach Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13CoP/7/2013 zo dňa 21.01.2013, sp. zn. 15Cop/23/2014 zo dňa 15.04.2014, sp. zn. 13CoP/4/2021 zo dňa 26.03.2021, sp. zn. 15CoP/25/2021 zo dňa 02.06.2021, sp. zn. 13CoP/43/2020 zo dňa 27.05.2021 a Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Cop/29/2014 zo dňa 27.11.2014.

19. Vzhľadom na tú skutočnosť, že opatrovníčka osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony A. B. odchádza do starobného dôchodku a v zmysle zákona č. 218/2021 Z. z. poskytovateľ sociálnej služby alebo zamestnanec poskytovateľa sociálnej služby nemôže byť ustanovený za opatrovníka prijímateľa sociálnej služby v zariadení, v ktorom prijímateľovi sociálnej služby sa poskytuje sociálna služba a taktiež neexistuje žiaden príbuzný, ktorý by vedel vykonávať funkciu opatrovníka a z iných konaní vedených na Okresnom súde Lučenec vyplynulo, že ani iné zariadenia v meste nechcú vykonávať funkciu opatrovníka a teda súdu nie je známa žiadna osoba, ktorá by spĺňala predpoklady pre ustanovenie za opatrovníka. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že žiaden príbuzný opatrovanca nie je vhodnou osobou pre ustanovenie za opatrovníka, môže pristúpiť k ustanoveniu tzv. verejného opatrovníka, pričom ustanovenie verejného opatrovníka už nie je viazané na súhlas s opatrovníctvom. A. B. má evidovaný trvalý pobyt na území mesta Lučenec, je jeho občanom. Ustanovenie § 27 ods. 3 občianskeho zákonníka v spojení s § 2 ods.

1, prvá veta, zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení predstavuje subsidiárnu možnosť ustanoviť obec za tzv. verejného opatrovníka osobe, ktorá ho musí mať ako zákonného zástupcu, ak neexistuje iná osoba, ktorá by spĺňala podmienky na ustanovenie opatrovníka. Každá fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky je obyvateľom určitej obce. Zákonodarca zvolil toto kritérium z dôvodu, že medzi obcou a jej obyvateľom existuje špecifický vzťah, ktorý zahŕňa starostlivosť o potreby obyvateľov obce (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/20/2022 zo dňa 28.02.2022). Môžeme uzavrieť, že ustanovenie mesta Lučenec za opatrovníka korešponduje s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, navyše je voľbou aj najvhodnejšej alternatívy, tak z hľadiska teritoriálnej blízkosti a prístupu v súvislosti so zabezpečením ochrany záujmov A. B. – občana s trvalým pobytom v meste Lučenec, umiestneného v zariadení v územnom obvode mesta Lučenec.

20. Súd kladie akcent na tú skutočnosť, že základnou úlohou obcí a miest v zmysle zákona pri výkone samosprávy je pritom práve starostlivosť o potreby jeho obyvateľov, pričom výkon funkcie opatrovníka má z pohľadu obce (mesta) svojou povahou blízko k splneniu jej úloh na úseku sociálnej kurately a poskytovania sociálnych služieb. Je povinnosťou obce zabezpečiť starostlivosť o potreby jej obyvateľov. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov súhlas tzv. verejného opatrovníka s ustanovením sa nevyžaduje. Pokiaľ právny zástupca mesta Lučenec sa dožadoval ustanoviť za opatrovníka (verejného) Banskobystrický samosprávy kraj argumentujúc, že vyšší územný celok môže zabezpečiť poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby, následne preto môže poskytovať aj pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností – uvedené oprávnenie možnosť poskytovania pomoci pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností vyššieho územného celku, ani súd vzhľadom na zistené okolnosti individuálnej povahy v tejto súdnej veci neuprednostnil pred zákonom povinnosť obce vyjadrenú ust. § 1 ods. 2 zákona o obecnom zariadení zabezpečiť starostlivosť o potreby jej obyvateľa. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súd za opatrovníka ustanovil mesto Lučenec, ktoré s ustanovením za opatrovníka nesúhlasilo, avšak v konečnom dôsledku súd mal za to, že i napriek svojmu nesúhlasu je jeho povinnosťou v zmysle zákona poskytnúť podpornú sociálnu službu spočívajúcu v pomoci pri zabezpečovaní opatrovanských práv a povinností.

21. Podľa § 28 občianskeho zákona opatrovník je povinný spravovať majetok opatrovníka (ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu) a v prípade potreby je opatrovník povinný zastupovať opatrovanca v konaní pred súdom, štátnymi orgánmi, orgánmi samosprávy. So správou majetku je potom spojené predkladanie správy o výkone opatrovníckej funkcie dvakrát ročne a po skončení opatrovania predloženie záverečného účtu o správe majetku opatrovanca. Vymedzený rozsah opatrovníckych práv a povinností determinujúci charakter funkcie opatrovníka nemôže tak predstavovať pre orgán miestnej správy neprimerané zaťaženie, ktoré by od neho nebolo možné spravodlivo požadovať.

22. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkom nemá nárok na jej náhradu, ak nie je ustanovené inak.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, prostredníctvom Okresného súdu Lučenec, Ulica Dr. Herza 14, 984 37 Lučenec na Krajský súd v Žiline.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 62 ods. 1, 2 CMP je odvolanie možné odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Podľa § 65 CMP odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 66 CMP odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

Podľa § 67 CMP na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 367 ods. 3 CMP uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.